

## A tisztviselők helyzetéről.

Irt: Somlyódy István.

„Cifra nyomorúság“ címen Csiky Gergely már a múlt század nyolcvanas éveiben három felvonásos színművet írt erről a tárgyról, úgy, amint azt a való életben látta a nagy drámaíró. Bemutatta a kistisztviselőt, *Csoma bácsi* díjnot, a potya uzsonnákra leselkedő öt lányával és a nagy urak szivarcsutkáira vadászgató 1 forint 20 krajcáros diurnista koplalás és éhenhalás közt vacilláló állami napidíjas ép úgy szegénykedik, mint *Bálnay* a számtanácsos ur, a nőtlen gavallér. Mi lett az eredménye ennek a nagy társadalmi fölértékelésnek, a tisztviselők folytonos gyűléseinek és reformok iránti követeléseinek? Jóformán semmi, vagy a semminél alig valamivel több. A háboru előtti évtizedekben a díjnotok ügyét rendezték valahogyan, de csak úgy, hogy általában a tisztviselők megélhetése a háboru előtt ép úgy, nem volt teljesen biztosítva, mint ahogyan nincs a háboru óta. Sőt a háboru alatt a cifra nyomorúságból valószínűs nyomorúság lett, mert a kicsiny és nagytisztviselő helyzete a háborus segélyek elkészítésé és ki nem elégítő mértéke és módja miatt egyaránt tarthatatlanná lett. Elmondhatjuk, hogy ma Magyarországon jóformán csak egyetlenegy eladósodott társadalmi osztály van és ez a tisztviselői kar. Ad maiorem Dei glóriam!

Pedig ez nem kicsinyelhető, sőt elsőrangú veszedelem. Az állami működés egész szervezetét a tisztviselők alkotják. Az állami szervezet csontrendszerében a gerinc a magyar állami tisztviselői kar. Ha ez a gerinc beteg és békés, akkor az ehhez épült többi más szervezetektől sem lehet várni egészséges életműködést, sőt a jelentkező betegség előbb-utóbb részleges, majd teljes bénultságot okozhat, ha annak betegségét előidéző okokat idejében alkalmazott *gyökeres reformokkal* meg nem szüntetik.

A tisztviselői kérdés a megélhetés, a tisztességes munkának kijáró tisztességes megélhetés kérdése, semmi más, nem agitáció, nem politikai tendencia törtétele, megélhetés dolga. Az, aki elszerződött és odaadta egész munkaképességét az ő munkaadójának, az államnak, attól megfelelő munkabért és gondnélküli teljes ellátást és jövője biztosítását követeli, követelheti.

Sokszor elmondtuk már, ma is elmondjuk, hogy Magyarországon az összes bajok egyik főforrása az, hogy a munka nincs kellően

megbecsülve, hogy a munkás akár anyagi, akár szellemi munkáról van szó, nincs biztosítva a reá szakadható nyomorúságok ellen.

Az anyagi munkások sztrájkolhatnak.

A szellemi munkásokat nem szabad erre kényszeríteni, sem szűkmarkussággal, sem halogatással vagy lekicsinyléssel, mert elveszítjük az erkölcsi alapot, az egyetlent, amelynek nézőpontjából a kérdés kezelhető.

A szellemi munkát nálunk is ép úgy meg kell fizetni, mint azt nyugaton megfizetik, sőt tán még jobban valamivel, mert nekünk a magyar állami tisztviselői kar korrektségére és teljes munkakedvére még nagyobb szükségünk van, mint az előrehaladt és kellően szervezett társadalmu nyugatiaknak.

A magyar állam látható ereje, vagy erőtlensége a magyar állami tisztviselők. Ha ezek gyöngék, erőtlének, olyan maga az állam.

A mai aggnikus állapot nem mai keletű. A háborus állapot csak fokozta, ad absurdum vitte a beteges állapotot.

A baj a magyar tisztviselői kar megszervezésekor kezdődött. Valóságos szervi bajja lett. Már az alkotmányosság visszaállításakor nem kapott olyan fizetést a tisztviselő, amely őt megillette és existenciáját biztosította volna.

A tisztviselők közt nálunk mindig és mindenki ráfizetett. (Kíváncsi ki lehet mutatni a ráfizetett összegeket akár személyenként.) Aki rá nem fizetett, mert nem volt miből ráfizetni, az hozomra dolgozott. Adósságokat szerkesztett. Soknak még az sem sikerült. Az koplalt, éhezett.

A másik főbaj az volt, hogy a tisztviselőket az állam mint munkaadó nevelte rá a gazdaságos, a takarékos életmódra. Nem nevelte rá az előrelátó, gazdálkodó magatartásra. A tisztviselő, mint a kitarított nő, csak elsejétől elsejéig élt. Ugy él ma is. Habár egyesek okultak a divatossá lett koplalásból és elkezdettek kertészkedni, gazdaságocskát alakítani, apró bérleteket létesíteni.

A jelenségek maguk mutogatják a krónikus betegség gyógyításának a módjait. Nem elég a pragmatika. Adjon az állam a jogok és kötelességek mellé jó fizetéseket. Ez is jog. Ez is kötelesség. Tegye lehetővé a megélhetést. De ugyanakkor kényszerítse kezdettől fogva munkását arra, hogy hozzáillő módon és mér-

tékben gazdálkodhassék, kertészkedhessék, de legalább keresete tíz százalékát megtakarítsa, még akkor is, ha családot nem alapít.

Az a tisztviselő, akit felesküvésű az állam így kezel és így gondoz, jobb, erősebb, egészségesebb, tehát minden tekintetben tökéletesebb lesz, mint a mai tisztviselő, akit a gond, a nyomorúság lenyűgözve szorít és még egészségében, munkaképében is megtámadja és idő előtt nyugdíjba kényszeríti.

A harmadik követelés az volna, hogy a műhelyek, a hivatalok egészségi szempontból kifogástalanok legyenek, ép úgy, mint a tisztviselők magánlakásai, melyekről szintén az államnak kellene országsszerte gondoskodnia, mint más munkáslakásokról tette.

A perifériákon sok helyen nyomorúságosak a hivatalok. Tisztviselői lakások még a nagy vidéki központokon sincsenek biztosítva. Valóságos parasztházakban laknak a tisztviselők, nyomorúságosan.

Kevesebb formalizmus. Kevesebb hivatalnok. Több bizalom az emberek iránt. Kevesebb csálhatatlansági hit a rubrikákban és a statisztikákban. Több szeretet. Jobb fizetés. Kevesebb központosítás. Több tisztelet a vidék, a falu iránt. Ha valaki a vidéken bevált, az ott előléphessen. Ne szippantsák fel és feljebb mindjárt. Kell, szükség van az okos emberekre vidéken is, nemcsak odafent, habár igaz, hogy a valamire való szellemi erőket tényleg a vidék adja a központnak.

Az eljövendő új korszaknak a reformjait csak egy jól fizetett és takarékosra szoktatott tisztviselői karral lehet megvalósítani. Az államot képviselő egyének éljenek az újjászületendő magyar nemzeti állami tisztviselők-höz illő életet, nem pedig balkáni államokhoz sem illendőt. A tisztviselők helyzetének tragikus voltát senki sem tagadja, sőt rokonszenvesen elismerik igazságait, de gyökeresen senki sem segít. Minden képviselőválasztási cikluson van felajdulás, vannak párt- és jelölti ígérek és végül semmiből — semmi. Kormányígéretekben nem szűkölködünk. Wekerle után a jószívű Sztéryni folytatta, vagy folyósította az ígértbeli folytonosságot, igérve pragmatikát és fizetésemelést együttesen. Mikorra?!

Nincs itt más megoldás, minthogy a tisztviselők igyekezzenek megszerezni a városi mandátumok közül a legközelebbi képviselőválasztáskor annyit, amennyit csak tudnak és ezek, mint kifejezetten a tisztviselői érdekek szószólói, támogassanak ott bent a parlamentben, min-

## VERSEK.

### KIKI A MAGA MÓDJA SZERINT.

(Baumbach.)

Soh'sem érik meg a szőlő  
Mogyorófa bokron;  
A pintyőke nem danolgat  
Sárga rigó hangon.

Sóvárogva szól a csalogány  
A bodzafa ágán,  
Boros pohár csengése közt  
Fujom én a nótám.

Elégiát farag egyik,  
Más ódát kovácsol;  
Én csak fuvom a szellővel,  
Mit szívem parancsol.

Ott tanultam zöld erdőben,  
Fenyvesek zugásán;  
Ha nem tejszik az uraknak,  
Ne hallgassák nótám.

Madzsar Gusztáv.

### KÉSŐN SZÜLETTEM.

(Baumbach.)

Félbolondnak tartasz engem;  
Rosszul teszed igazán.  
Baj csak az: később születtem,  
Néhány századdal talán.

Kedvedért száz böz kalandra  
Mennék messzi tengeren;  
Sárkányokkal, óriással  
Viaskodnám szívesen.

De kottáidat forgatni,  
Ha a zongorát vered,  
Muffot, sapkát hordogatni...  
Édes, ezt elengeded?

Tar törököt ketté vágni,  
Könnyű munka vón nekem,  
De pamutot gombolyítani...  
Bocsáss meg, ezt nem teszem.

Elfogni egy fejedelmet,  
Parancsodra kész vagyok,  
De mopszlidat megkefélni,  
Nem nekem való dolog.

Kincsekért megvinnék érted  
Bármivel a földtekén,  
Ámde ékszer vásárolni,  
Nem ép lovagi erény.

Az utazó kalmárnépet  
Megrabolnám szívesen,  
De szabószámát fizetni?  
Abból nem lesz semmimem.

Madzsar Gusztáv.

## GONDOLATOK.

Felelj nékem borus, könnyel terhes felhő,  
Lesz-e még kikelet ezen a világon?  
Kihajt-e újra a lombjavesztett erdő,  
Terem-e öröm a bubánat-virágon?  
Jő-e nyár a télnek dermesztő fagyára,  
Merengünk-e még a régi álmokon?  
Véráztott rónának terem-e virága,  
Nő-e pázsit majd a horpárdt sírokon?

Borongva, némán állottam a parton.  
Bús ködleppellel küzködött a nap,  
Átküldve a nővekvő homályon  
Még egy-egy elbágyadt sugarat.  
A sziklaparton megtörött a tajték,  
Jajgatva zúgott a hullám zaja,  
Mint bős haraggal ha ostromra menne  
S visszahullana fehér táraja.  
Küzde az élet. Merre vagy te béke?  
Létre a győtrött képzelet hozott?  
De messze-messze sodor el az élet,  
Mint a vész egy megtörött habot?

Kern Rózsa.

## ÜZENET HAZA.

Szeretnék néked száz virágot  
Kötni csokorba jó Anyám,  
S virággal, csókkal szállni hozzád  
E téli napnak alkonyán.